

Forfatter: ?

Titel: Et Landsbye Brev indeholdende kritiske Betænkninger over Morpionade. [efter teksten vedlagt et enkelt efterlysningsblad efter et mistet nodehæfte; i håndskrift tilføjet overvejelser over hvorvidt forfatteren er den efterlysende Scalabrini eller snarere en vis Sarti ude på at smæde ham]

Citation: ?: "Et Landsbye Brev indeholdende kritiske Betænkninger over Morpionade. [efter teksten vedlagt et enkelt efterlysningsblad efter et mistet nodehæfte; i håndskrift tilføjet overvejelser over hvorvidt forfatteren er den efterlysende Scalabrini eller snarere en vis Sarti ude på at smæde ham]", i ?: *Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 25*, Simmelkiær, Adressekontoret, 1774, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_025-shoot-workid2_025_016.pdf (tilgået 16. maj 2021)

Anvendt udgave: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 25

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

↩

Et Landsbye Brev indeholdende kritiske Betænkninger over Morponiade.

✂ Kiøbenhavn, 1774. Trykt hos Lauritz Christian Simmelkiær, boende i Adresse-Contoir-Gaarden.

2

3

✂ Min Herre!

✂ De tænker vel, at der paa Landet ikke findes vittige Folk? mener de, vi ere Dosmere, fordi vi synes at være Eenfoldige! — O! langt fra. Vi kan, ligesaavel som Hovedstaden, bryste os af vore Kunstdommere, vore Haarkløvere, vore Smagere, vore vittige Hoveder, vore Spitsfindige, vore Korttænkende, vore rimelige og urimelige Poeter; kort: Folk, som ere Kiendere af alle vore nærværende Tids Alders ypperlige Fortrin. Maaskee min Herre, er det blot en

4

✂ 4 Fløyels Cachet, er Geheng, en vis Krops Stilling, er mere trækkende Mæle, der distinkuerer vore store Hoveder fra deres, men vær forsikret, de i denne deres enfoldige Skikkelse giver dem intet efter, naar det kommer til det Væsentlige. Jeg vil viise dem en Prøve.

✂ Troer de vel at et Skrift som nylig har forladt Pressen under Navn af Mor- pionade, og hvilket har Opvakt saa mange Nysgierige hos dem, er bleven bedømmet hos os? Neppe nok maaskee ! Men hvad, om jeg fortæller dem et Sælskabs Betænkning derover, der ikke første Gang har prøvet deres Styrke i den kritiske Tvekamp, og som paa en meget, ligesaa læt som skarpsindig Maade, fælder deres Dom; hvad vil de da sige?

✂ Saadan et Selskab, min Herre, har vi hos os, og jeg maae sige dem, at saa- dan et Selskab kan de være vis paa, der findes i det mindste i et hvert Herret. De fo-

5

✂ 5 restille sig da en myndig Forpagter, der altid har den Lykke at spise hos Herskaber, en Ridefoget, som fuldkommen har sit Herskabs Villie i sin Lomme, en Degn der har erhverved sig ligesaa stoer Yndest i Meenigheden ved sin Sang, som ved sin Selskabelighed blandt den gemeene Mand, og en Skytte som kiender alle Vildbanernes Krinkelkraage, og er en Mester i at afrette Skyde-Heste. Alle lærde Folk, hver i sin Kreds, hvad maae de ikke være, naar de ere forsamlede! Disse, min Herre, er Selskabet i min Egn, som med ingen ueffen Snilhed bedømmer Skrifter mellem sig selv, der ere udgivne fra Hovedstadens lærde Værkstæder; ogsaa Morpionade, har været under deres Bedømmelse, og det er dette jeg vil fortælle dem.

✂ Ridefogden havde nyelig været i Kiøbenhavn, da Skriftet var udkommet, og bragte det hjem med sig til Selskabet. Nogle Ideer havde han vel faaet i Hovedet om

6

✂ 6

✂ Hensigten af dette Skrift, men da de vare temmelig uforstaaelige og afbrudte, vovede han ikke først at sige sin Betænkning derover, førend han havde hørt de andres Tanker. Hvilken politisk Forsigtighed! Jo min Herre! De maae troe vi har og vore Statskloge. Men kort at fortælle: Skriftet blev fremlagt i Selskabet, Piberne vare tændte, og Dommerne rangerede sig; Se- creteren, som Ridefogden tillige maatte forestille,

begynde at oplæse Skriftet; man loe, man gabede, man drak, man dampede, man spyttede, og hørte til med den alvorligste Opmærksomhed. Omsidder kom Secretairen til Enden, og sluttede samme med den sindrige Cadence: Snip snap Snude, nu er Eventyret ude; Mine Venner! sagde Forpagteren, som Justitiarius i Selskabet, det er let at begribe, hvad der vil siges med dette Skrift. Cotytto er en af de gamle Nordiske Gudinder, om jeg mindes ret, tales der om hende i Saxos Grammatica, hun blev holdt for Syster til den Græskiske

7

7 Gud Baeus, og hun var flygtet her over med Odin, fordi hun af Avinds Guden blev forfulgt. Avind som fulgte med hende til Cimberiens Grændser, kom ved den Ley- lighed i Bekiendtskab med Amusia, en Troid-Nymphe, der, som bekiendt, boede i Stævens Klint, og sang saaledes for de Forbieseglende, at de blev lokket til Strandbredden, for at høre paa hendes liflige Toner, men strandede tillige paa de blinde Skiær og Klipper; Jeg synes jeg har læst saadant noget i en gammel Krønike, ældre end Saxos, eller og var det i Peder Syvs Kiempe Viser. Morpion, som skal være Helten i Digtet, er let at see, at være bleven dødelig forliebt i Gudinden Cotytto, han flygter efter hende, og bryder sig hverken om Avind, eller Odin, om Jupiters Torden eller de stygge Strømmer, men hvor han ellers har været, skal jeg ikke sige, at han maae være bleven fortryllet, og næsten rasende af Kierlighed, det er let at see. Ikke heller begriber jeg, hvem han mener

8

8 med Stigmosion.— Det er let at giette sagde Degnen med en Mine, som forkyndte, at han ikke var Autor meget blid for hans Rimfrie Vers; Autor gjør ham til Apollo Hofjunker, men det er en Feil, thi om jeg tænker ret, var han Forskiærer hos Odin, thi saa taler en gammel Skribent i den Latinske Version: og Odins Bord-Svend Stygo, det er paa Græisk Stigmosion, fattede Kierlighed for Corintho, det er paa Cimbrisk Cottyto; og det kom til Tvekamp mellem ham og Morpion, og denne faldt for hin modige Stygo, og blev forvandlet til en Padehat. Saa vidt min Autor. Ellers maae jeg sige dem mine Venner, at dette Helte-Digt, er i mine Tanker et Skrift; der er hverken Rim eller Raison ved. Den nyemodens Poesie kommer mig ligesaa latterlig for, som at slaae Takten efter en Mølle-Qværn; hverken Rim, eller Fald, eller forskiellige Stavelse-Maal, men ret et vrantet Sprog, der maae skurre i et hvert delicat Dansk Øre. Jeg maae baade lee og

9

9

græde, naar jeg i Slutningen af den Første Sang læser denne afsmagende og uforstaaelige Strofe:

Her saaes min Morpion udi Stigmosions Arme,

Sin elskte Cottyto— (Saa syntes Pan og Silphiden,

For Morpions nu af Amusia blindede Øye) & c.

Hvad er dette ikke, for en forvirrende Sammenblanding af Tanker? Jeg forstaaer nok Fættøren, men ikke enhver forstaaer ham, han vil sige saa meget: at Skov-Guden Pan og hans Kone Silphid, havde forblindet Amusia, at hun ikke kunde see, om det var i Morpions eller Stigmosions Arme, at Cotytto havde kastet sig.— Jeg vil gjerne give dem Biefald, mine kiere Venner, sagde Ridefogden; men jeg hørte det gandske anderledes forklare i Hoved-Staden, og saavidt jeg kan begribe, saa har Amusia været en Giestgiver Kone, som har boet nær ved Landeveien imellem Roeskilde

10

10

og Borreveile Skov under et Bierg, som rigtig nok endnu sees med sine 2 Spidse; neden for Bierget ligger og den store Slette, Digteren taler om; saa man grandgivelig kan see, det er hende han meener. Stalden hvor de Reisende satte deres Heste, maae have staaet oven paa Bierget, thi der staaer: Klintens øverste Spidse bar Pegasus Stald, hendes Mand har maaskee heedt Pegasus, hun har maattet have en Datter (Stif-Datter kan jeg tænke) som heedte Cotytto som har været smuk, og saa smuk at hun havde faaet adskillige Tilbedere blandt de Reisende. Dette har opvakt Misunbelse hos Moderen, som man vel kan tænke. Blandt disse Elskere, har der været To især, som er kommen i Haar sammen over Cotytto. Begge har haft deres Fortiener, kan jeg tænke, og den uskyldige Pige har haft ondt ved at gjøre, hvilken hun skulle vælge. Omsidder er der kommen til Alvor, og Cotytto Skiebne blev denne, at hun seer den eene dræbe sig selv, imedens den an

11

11

☒ den ligger hendaaned af Gremmelse. Dog opvaagner han igien ved en Skov-Trolds Hielp, som har heedt Zephir, der forvandler Pegasus Stald til en Tempel, og omskaber Cotytto til en Gudinde som blev kalder Veneris. Amusia over al denne Allarm er da bleven bister, sender Bud til Degnen i neste Landsbye, men hvem hun tilforn havde levet i en Slags Forstaaelse, men paa nogen Tiid ikke havde været ham saa gandske gunstig, af Aarsager, som ere ubekiendte. Han kommer for at give Amusia Trøst, og som han forstoed Runnerne, (det er det gamle Troid-Sprog) saa kaldede han Avinds Guden til Hielp, for at skaffe Amusia Hevn over sin Datter og hendes Beyler. At Amusia har været en klog Kone, og forstaaed noget meere end almindeligt, det er let at begribe af hendes heele Handel med Gudinden Avind. See mine Venner! Det er min Tanke om Digtet. Historien maae ellers være meget gammel, og maaskee er det blot en Fabel. — Snik

12

☒ 12

☒ Snak sagde Skytten, som hidtil havde sidt og caraceret sine koblede Skyde-Hunde; Sagen henger gandske anderledes sammen. Han stoed op af sin Stoel, lettede paa sin Caschet, og med begge Tommelfingerne inden for Gehænget, begyndte at sige sine Tanker. Erlauben sie meine Herren, i tager Feil allesammen. Historien er mig gandske vel bekiendt, thi den er passeret i Tydskland. Champion eller Morpion, hans Navn er mig ligegyldig, var en Jæger hos en stoer Fyrste, som havde den fortreffeligste VildBane i den heele Verden. Der Herr Stygosius eller Stigmosius, erlauben sie, var en anden Fyrstes Jæger, som og havde en Vild-Bane; begge disse Vild-Baner strakte sig til en gammel Frues Vild-Bane, erlauben sig, som heed Amasia, hun havde og en Jæger, hans Navn kan jeg ikke erindre, men han brød sig ikke meget om at jage. Dette, som man vel kan tænke, gav Leylighed til, at der var meere Vildt i Fruens Vild-Bane end i de andres. Nu havde

13

☒ 13 begge de andre Jægere, erlauben sig, faaet Spor paa en ung Daa, som sprang om i Fruens Vild-Bane hvor den søgte sin Retirade, man kaldte hende Codytto paa Dansk: Hop hit du; begge havde en heel Sommer Dag til Ende jaget efter Dyret uden at fange hende. Omsidder fik de hende greben, men til deres Forundring saae de sig bedragen, da hun omskabte sig til et Træe, som rakte dem hver et Æble. Morbion tog strax og spiiste det eene, og i Øyeblikket blev han forvandlet til en Sommer-Fugl, som fandt sin Fornøjelse at flyve om Træets Top, indtil han mat faldt ned ved Roden, og gispede efter Væiret. Stygmusius som saae sig nu eene Besiddere af dette deylige Træe, nærmede sig samme, for at omfavne det, men fik et Slag paa Øret, erlauben sie, saa han tumlede omkuld, og i Øyeblikket blev forvandlet til en Giedebuk, der løber endnu om i Skoven den Dag i Dag er. Strax derpaa rørte hun den halvdøde Sommer-Fugl med en af sine

14

☒ 14 Greene, og skabte den til et Træe nest ved sig, hvor de leve i hemmelig Forstaaelse indtil denne Dag. Fruen, som af sin Jæger var bleven underrettet om disse Forvandlinger, blev da meget utaalmodig over disse Koglerier, og ved Hielp af Avind fik det udryddet, erlauben sie, af sin Vild-Bane. Dette er den rette Meening af den heele Historie, og det kan de forlade dem til mine Herrer, thi jeg har hørt det fortælle Hundrede Gange af min Salig Bestemoder, hvis Oldefader boede der i Egnen, hvor Passagen var skeedt.

☒ Jeg har vildet give dem, min Herre! disse Landsbye Betænkninger ligesaa varme som jeg selv har hørt dem, kan de tiene dem til nogen Fornøjelse, skal jeg oftere sende dem vor lærde Selskabs Betænkninger, over de nye udkomne Blade.

15

☒ Skulde nogen blandt dem, som Onsdagen den 1ste Febr. sidstleden paa det Kongl. Hoftheater bivaanede Forestillingen af den nye Opera kaldet Alceste, have fundet i Orchestret Musiquen til samme Opera af Cavalier Glucks Composition trykt in folio, da ombedes samme, at levere den imod en anseelig Finde løn til den kongel. Hofpoet og Capelmeister Scalabrini, boendes i store kongens gade No. 27, som forsikrer, at indrette Belønningen efter den fornøjelse Elskere af Musiquen vilde finde i at kunde ved en sammenligning bedømme hans Arbeide i at udrydde alle de svage og mangelfulde steder forfatteren har i Originalen, og erstatte dem af sin egen Composition, som Publicum stedse har værdiget bifald.

16

☒ -